Påskveckan, la settimana santa, är det deremot stort spektakel — i synnerhet omkring Vatikanen och i Peterskyrkan, der man tränges och korsar sig emellan biktstolar och de dödas ben, står på tå för att få se kalotter och isterhakor, prestkragar och kardinaler i sidenkoftor, schweizergardet i blanka rustningar med långa pikar, och lakejerna i trekantiga hattar, så brokiga som kålmaskar, nedlåtande, och beskyddande hela verlden, urbs et orbis — liksom med himmelrikets nycklar i bakfickan. Och kastrater och korister sjunga med många drillar:

»Laudate nomen Domini, laudate servi Dominum,
qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri!»

medan domherrarne peta tänderna och bjuda hvarandra snus. I sin grannaste silfverkåpa bäres påfven emellan vajande strutsfjädrar, emellan spjut och bajonetter upp till den höga balkongen för att gifva välsignelsen öfver folkmassorna på Petersplatsen, — stor gest — raketer och kanonskott. Men mången kan tycka det vara en skam för vår upplysta tid, att ännu ingen engelsman hittat på något beqvämt sätt att kunna hissa påfven vid dessa ceremonier ända upp till korset öfverst på kupolen.

Egoism är alltid ett mer eller mindre lindrigt symptom af vansinne, som derhos har minst ett hår af hin håle. Man kan tycka sig se till och med många sådana hår, när le grand Roi ruskar på sin stora allongeperuk och säger: »L'état c'est moi.» Stora Mogul roade sig på annat sätt, och Siams konungar proklamera sig stråla klarare än månen och hafva fötter, som för andra konungars näsor lukta ljufligare än blommor för bin. Vi måste trösta oss så länge med det, att vi ännu äro barn, som tycka om att leka med dockor.

Den årliga majfesten ute i Cervarogrottorna firades med stor munterhet. Det lofliga ändamålet tyckes vara att mer eller mindre förklädda få göra narr af hvarann, glädja sig åt majsolen och dricka hela verldens skål. Vi samlades tidigt, före kl. 5 på morgonen, vid Santa Maria Maggiore, hvarest funnos sadlade åsnor och borickor och

till och med hästar för dem, som försmådde åsnerytteriet. Man kände icke igen sina vänner i deras brokiga, befängda förklädnader, under det att mången figur, som man aldrig sett förut, omfamnades. I ungdom och morgonsol strålar lifvet i ny glans, daggen är diamanter, tistlarne smaragder, man bryr sig icke om att prinsarne från sagans land lånat sin prakt från judarne i Ghetto, man ser Mambrins hjelm i ett barberarebäcken och känner igen Julius Cæsar i allongeperuk och trekantig hatt, Fidias med glasögon. Den tråkiga, krokryggiga noggrannheten lemnas snart ur sigte, när det går i galopp på åsnor i klassiskt dam och bländande ny dager, och om hatten blir så full af svärmiska inbillningar, att han flyger sin väg långt öfver diket, käns ändå icke något hufvudbry.

Temligen långt ute i campagnan ligger en gammal ruin, som kallas Torre dei Schiavi, och der möttes alla för att invänta vår diktator* och hans hof, kommande i tågordning på en löfvad och utsmyckad oxvagn, med blomsterkransar och guirlander. Oxarne med förgylda horn, kraschaner på bogarne och törnrosor på svansarne. Det var verkligt upplyftande att skåda Cæsar på det sättet i all sin glans omgifven af sitt råd, generalstaben med åsnerytteriets öfverbefälhafvare, storamiralen m. fl. Flottan kunde icke representeras annorlunda än af en omnibus, förklädd till galèr och full af roddare med åror; kusken, som körde, hade dock hästhufvud, och piskan var en treudd. Så snart diktatorn med konsulerna och senaten kom i sigte, uppställdes »folket» genast i djupa led och emottog honom med entusiastiskt hurra och viftande med fanor och näsdukar. Derefter uppstämdes folksången:

Freut euch des Lebens,
weil noch das Lämpchen glüht!
Pflücke die Rose
eh' sie verblüht! etc.

Öfverhufvudet hjelptes nu i all underdånighet att stiga ner ifrån oxvagnen och leddes i procession till en upp-

* För året, tyske landskapsmålaren Haach.

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

höjd plats på ruinen. Han hade värdigats kostymera sig likt en öfverdomare på Ludvig XIV:s tid, i allongeperuk och fotsid talar, och var hans utseende särdeles vördnadsbjudande. Han tecknade med handen, att han nådigt ville helsa sitt trogna folk med nådiga ord — ett nedlåtande, som mottogs med omåttligt jubel.

»Jag har längtat...» sade han.

Döfvande hurra.

»Jag har längtat att kunna vara här förr (hurra) — aber (hurra) oxar äro icke hästar (entusiastiskt hurra) och åsnor hafva icke vingar.»

Efter detta korta, men fint diplomatiska tal beslutades, att de angelägnaste ärendena borde genast föredragas, och man skred derföre utan tidsspillan till frukosten. Allt var på förhand ordnadt på bästa vis. En målare, klädd som Poseidon med krona och hvitt skägg, tycktes hafva en sinekur som öfverprefekt för vattentunnorna, under det att en annan, en Bacchus, som regerade öfver vinkärrorna, var mera sysselsatt och anlitad; en tredje var saladinspektor och förde spiran öfver allt som rörde salad, bröd, metvurst, ost, skinka etc. Hvar och en hade en tennbägare hängande i blått band om halsen, och påpassliga vinlöfskransade ganymeder voro öfverallt till hands med fulla vinkrukor i händerna. Ordningen uppehölls af andra vänner, klädda snarlikt de påfliga gendarmerna i trekantiga hattar, men med derpå målad röd vinfoglietta. Dessa ordningsmäns hederstecken voro dessutom en rödmålad näsa och epåletter af grön salad. Jag såg en fransman hörande till åsnegendarmeriet, som på något sätt hade styrt till så, att det såg ut som om en träsabel hade gått igenom honom, fästet på bröstet och sabeludden ut igenom ryggen. En holländare, som kallades Knipperdolling, red på en boricka och trodde sig vara mycket lik kung Fredrik den andre i trehörnig hatt och stångpiska, ehuru knappast käppen hade någon aflägsnare likhet med den store monarkens. En amerikanare visade sig som Red-Indian med målade barben, tatuerade armar,

färgad i ansigtet, flottig, obehaglig, med en illaluktande skinnpels, fjädrar på hufvudet, ringar i öronen och en tomahawk i handen. Han hade ett riktigt afskräckande utseende, sågs aldrig le, men yttrade sin glädje genom en lång ihållande tjutning, som en hunds, eller genom gnäggning, som en hästs. Mot slutet måtte han ändå hafva blifvit likaså civiliserad som mången annan, ty jag såg dagen derpå anslaget öfverallt i Rom, att han utlofvade hittelön för tomahawken, som gått förlorad.

Cervarogrottorna, der det blef middag, äro underjordiska och mycket pittoreskt belysta uppifrån af dagsljuset, som stjäl sig ner igenom trånga öppningar. I dessa stora oregelbundna och fantastiska grottor var det nu ett så brokigt virrvarr af ovanliga drägter i sus och dus, språkförbistring, tobaksrök, med sång och skratt, att det var som om man vaknat midt i ett drömland, med hufvudet fullt af — ingenting, men rundt omkring stötande på öfverdrifter, osannolikheter.

Presidenten satt med hofvet under fanor, löf och blommor; kransar och guldpapper, och en sångarkohort sjöng dundrande körer om Wein und Liebe, Frühling und Vaterland — allt med klingande accompagnement af många brorskålar till höger och venster.

Efter middagen begynte de olympiska spelen. Den målade profilen af en mager och flintskallig tysk professor med ett oformligt utstående grönt öga ställdes upp och kallades Der Recensent. Med kastspjut och pilar försökte man nu att träffa detta mål, och den som kunde hitta ögat vann första priset. Sedan blef det kappridning på åsna; men som åsnan är ett trilsket djur, ansågs billigt att den, som kom sist, borde anses vara förste man. Priserna voro vanliga lerkrukor målade med svarta karikatyrfigurer af vederbörande i etruskisk stil, kritpipor, heders-freds-kritpipor och guldäpplen, d. v. s. oranger.

Som både frukost och middag hade varit, rent ut sagdt, klena nog, åtminstone i förhållande till vinet, som var både mustigt och ymnigt, var det icke just att undra på, om

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

åtskilliga tappade i gräset — en sin tomahawk, en annan hatten, en medvetandet och den venstra stöfveln eller ock vesten, att icke säga resten. I den mån det led mot aftonen blef således sällskapet högljuddare, körerna oregerligare och solosångarne våghalsigare. Den ena truppen efter den andra höjde sitt banér och vände sig mot Rom igen på svigtande knän, långa rader arm i arm till ömsesidigt stöd; närmare staden, och när stapplingarne i skymningen tilltogo, tändes facklorna. En och annan hade emellertid kanhända ännu icke hittat ut ur grottorna, — men à la guerre comme à la guerre, de sårade måste lemnas efter.

Rom i April 1845.

— — — Men riktigt hemskt är det att föreställa sig, hur mången älskvärd signorina i Rom måste sitta hela året liksom fången, utan något annat att luta sig till än det lilla kammarfönstret åt någon bakgård och framför de gnistrande ögonen bara en gammal grå brandmur. För henne är karnevalen det enda tillfälle att få slippa ur buren ut i det glada vimlet och att lysande och nätt kostymerad, leende och lycklig få följa sin brinnande föresats att söka förtjusa så mycket som kan hinnas med på den korta tiden. Det är då hon kan få åka och gå som i ett regn af blommor och tillbedjande blickar och bli bjuden de finaste läckerheter bland ungdom i dans och kurtis, sötsaker och musik. Om det midt ibland konfekten skulle komma att flyga hvassa pilar, rekommenderas aktsamhet, åtminstone icke för stor oförsigtighet; det kunde eljest kanhända gå mycket galet, ty det påstås, att i en sådan hvirfvel af glada inventioner och nya påhitt det snart kan kännas som en snurra i hufvudet och så många heta suckar i bröstet, att tillståndet lärer vara rätt ömkligt och beklagligt, ehuru ändå icke just obehagligt.

Under sådana omständigheter är hufvudsaken för oss andra att kunna taga förnuftet till fånga och ha friskt courage, åtminstone icke bli afundsjuka, hur förargligt och rysligt det än må vara att se den otäcka Pulcinella hafva fått en så förtjusande Zerlina under armen — en Zerlina, som man tydligt kan se har gropar i kinderna, när hon skrattar. Nyper hon honom i örat, så bräker han som ett litet oskyldigt lam. Vackert lam! Ack du baksluge kanalje, o du smickrande, listige orm, hur han vet att ställa sig in! Per Bacco, han upptäckte först nu, att hon har små himmelsblå skor och silkesstrumpor och ett lif af rödt sidensars, som fastnar vid fingrarne. »Serafinita», »pastorella di miei sospiri!» suckar han till henne, — »O, hvilket odjur!» hviskar hon till honom, men i trängseln försvinna de arm i arm.

Och advokaten är icke mycket bättre han, fast han, bevars, vill låtsa vara allvarsam, i yfvig peruk och glasögon, hvit halsduk och krås — briljerar och raljerar — en kusin under hvardera armen, en för hvart glasöga. Se hur han sneglar! Kärleken flyger som en skottspole till höger och venster, kurtisen florerar och avancerar; möter han hinder, då hoppar han dem öfver, så lagligt som listigt; han begriper processen, kan man väl tänka. Ack hvilken lufver! Hvart endaste hår i peruken är krokigt, — o du bof!

Eller — illustrissimo, eccellentissimo signor il conte, i krås och manchetter, på vesten paljetter, i håret puder, på bröstet kraschaner, stjernor, tulpaner — il nobilissimo conte Zuppa di Acquafresca e Scarparotta.

Så kastas buketter — icke alla af doftande rosor — och det haglar confetti och sockergryn, deribland kanske också nötter och bittermandlar. Det är en symfoni i många tonarter och utan kapellmästare, många trior, qvartetter och duetter.

Men om bland allt detta en viss domino obegripligt nog händelsevis träffar en viss donna Elvira, som han mången gång förr sett på nära håll och utan mask, så blir det nog sex hundra svar, innan han hunnit göra sina

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
JUNTA DE ANDALUCIA
CONSEJERÍA DE CULTURA

tre hundra frågor, och det är fara värdt, att han på ögonblicket kan bli kär, till och med i den fula svarta masken, om han blott riktigt känner igen hårfästet och örsnibben och halsgropen, allt naturligtvis vackrare än på alla andra.

Rom 1845.

Karnevalen är slut, och fastän kanhända icke alla stora och små flammor äro slocknade, släcktes åtminstone alla moccoletti till slut på Corso. Senza moccolo! ljuder det ännu i öronen, men Rom sitter nu i säck och aska: det är fasta, sköldpaddsoppa, bara fisk och frutti di mare!

Genom en särskild ynnest af en ung dam, hvars moster är sottopriora i ett nunnekloster, har mig blifvit förunnadt tillfälle att för några dagar sedan få göra ett besök i ett sådant fridens hem. Det var rätt roligt att bese. Sottoprioran i dok och slöja var mycket artig och nedlåtande och följde med mig genom alla salarne, som det tycktes med stor förnöjelse att få visa, hur allt är fint och städadt. Nunnorna höllo sig undan, men af noviserna voro åtskilliga synliga och sysselsatta här och der i rummen. En sal var tillstökad nästan som en sällskapsteater, och noviserna få der ibland roa sig med att recitera små dramatiska pjeser, förstås alltid af religiöst innehåll. Der fans äfven ett vackert flygelfortepiano och naturligtvis i kapellet ett litet nätt orgelverk emellan sidendraperier och helgontaflor i förgylda ramar. Omkring altaret silfverlampor, som brinna natt och dag. Somliga af nunnorna lära hafva mycket vacker röst. Jag talade med flera af flickorna, och hvar och en, som jag talade med, stod alltid upp och neg, som för en kardinal; men jag kunde icke få tillfälle att säga dem en enda artighet, ty den skarpa sottoprioran med sin krokiga näsa följde med öfverallt

och vakade beständigt stilla öfver oss, ungefär som en hök öfver oskyldiga dufvor. Sjuksalen besöktes också, ty der fans ingen patient. På ena väggen var ett altare, vid hvilket hålles messa två gånger om dagen. I refectorium eller matsalen står en predikstol, så att der vankas nog också andlig föda ibland. Med allt föreföll mig det stilla klostret nästan som en ihopknäppt psalmbok, och då man kom ut derifrån, var det ungefär som att komma till en hvardag från en helgdag. — Jag undrar alls icke på, att klosterlifvet kan passa för stilla och fridsamt undergifna själar. I sådana tysta salar kan det också nästan tyckas, som om de italienska altartaflorna vore drömlika visioner; åtminstone passar de gamla helgonbildernas milda förtjusande allvar bättre der än i de stora galleriernas flärdfulla prål.

Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

Rom.

De senaste veckorna har jag varit sysselsatt med att måla i Palazzo Borghese, i afsigt att försöka suga litet must ur samlingen der. Flitig som ett bi på en äng. Studiebitar ur de taflor, som jag mest tyckte om. Det är behagligt att på det sättet liksom konversera med de gamla mästarne, ehuru det kan misstänkas att icke vara just så särdeles nyttigt, och jag fruktar, att man derigenom förlorar tid, som det kallas. Det är dock så förföriskt att liksom »lefva sig in» i andras fantasier, att man på allvar måste hejda sig i farten att komma för långt in i ett sådant svärmeri. I Rom blir det ändå alltid svårt att emotstå dragningen till Vatikanen. Endast att vandra i dess salar, öfverfylda af dyrbarheter, är en njutning som enligt min tanke bör kunna bilda och upplysa begreppet, äfven när man icke har annat än ett smalt lärdomsljus i sin lykta. I de stora, långa gallerierna kan man ännu möta den antika tiden, som talar ur marmorn, och i Ra-

faels stanzer och loggier lefver hans snille i hvarje penselstreck.

Vår gamle papa är afsomnad, men en ny sitter redan på S:t Peters stol. Påfvens död gjorde icke mycket uppseende, och Gregorius XVI är förmodligen snart förgäten. Det förnimmes här nu, att en död påfve icke duger till mycket. En skulptör, med hvilken jag är bekant, har berättat, att när påfven nyss var död, tillkallades en gipsgjutare för att taga ett gipsaftryck af likets ansigte. Denne formatore omtalade, huru detta tillgick och huru han, sedan han i det öfvergifna palatset omsider hade funnit vägen till den påfliga sängkammaren, med öfverraskning såg, att man ur detta rum borttagit alla möbler och flyttbara effekter, till och med lakanen under sjelfva hans helighet. Det lärer nämligen sedan urminnes tid vara ett bruk, att betjeningen eger rättighet att efter påfvens frånfälle tillegna sig allt gods, som finnes i påfliga sängkammaren. Endast nattmössan och en ljussax hade man lemnat qvar. Gjutaren grep genast verket an och tvålade först in hela ansigtet med talg och såpa, såsom det är nödvändigt vid gipsformning, och hvilket här måste ske så mycket omsorgsfullare, som påfvens ögonbryn voro ovanligt utstående och yfviga. Masken lyckades förträffligt, men påfven såg sjelf efter fullbordadt arbete ryslig ut, med så mycken gips och smet inne i näsan oeh deromkring, att gjutaren fann sig böra gå ut i våningen för att söka någon, som kunde hjelpa till med ansigtets rengöring och aftorkning. Efter något letande fans till slut en madam, som hade ett vattenämbar och var sysselsatt att med en svamp tvätta fönsterna och som, ehuru detta göromål visserligen vore mest maktpåliggande, ändå lofvade, att påfven också skulle blifva tvättad. Några romare, som afhörde denna berättelse, tviflade icke på, att den ju kunde vara så sanningsenlig som någon annan historia.

Hvad som må hafva tilldragit sig i sängkammaren måste ändå lemnas åt gissningen; det vissa är, att det påfliga liket blef utställdt på en förgyld paradbädd, castrum doloris, i ett sidokapell i Peterskyrkan och det på sådant sätt, att de nakna fötterna stucko ut genom jerngallret, så att den sörjande mängden utanför beqvämt skulle under några dagar kunna gratis få njuta förmånen att kyssa dem. Man kan lätt föreställa sig, hvilken trängsel ett sådant tillfälle skulle framkalla. Emellertid gjordes stora tillrustningar för sjelfva begrafnings-ceremonien, och den gigantiska katafalken upprestes midt i kyrkan under en besynnerlig baldakin, snarlik en hinduisk pagod. Sarkofagen stod omgifven af oräkneliga vaxljus, och vid ingångarne till denna omätliga förgylda krokan postade kolossala allegoriska statyer. Men på öfversta toppen restes en stor och groflemmad bild, föreställande Religionen stödd mot korset. Medan allt detta var under uppförande, hände den förargelsen, att någon af de förborgade skrufvarne, som hörde just till denna samma Religion, plötsligt brast sönder och jättebilden med ett förfärligt brak störtade ner. Att denna ledsamma händelse skulle blifva kommenterad på många vis, kan man nog tänka, men emellertid lyckades byggmästaren att skyndsamligen få en ny Religion upp på den förras plats och med ännu grannare strålkrona.

Rom i Augusti 1846.

Romarne äro förtjusta öfver sin nye påfve och liksom bära honom på händerna. Åtminstone bäres hans namnchiffer Pio IX i kråsnålar, och herrarnes halsdukssnibbar utbredda på bröstet äro prydda, den ena med påfvens porträtt litograferadt och den andra med hans vapen med himmelrikets nycklar. En triumfbåge af målade bräder är under byggnad på Piazza del Popolo, ty man tror, att Pio nono är liberalt sinnad.

Konklaven varade denna gång icke många dagar, innan påfve blef vald. Det är i Quirinalpalatset som denna väl-

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

jande kardinalförsamling sitter instängd för att votera en gång om dagen kl. 12, till dess alla kardinalerna blifvit ense om samme man. Så länge detta ännu icke inträffat, ses dagligen på en viss timme rök uppstiga ur ett litet bleckrör på muren, hvilket är ett bevis, att innanföre brännas då de skiljaktiga voteringssedlarne. Så snart deremot denna rök uteblifver på den bestämda tiden, är det ett säkert tecken, att påfve är vald enhälligt, och folkmängden rusar då i massa upp till platsen utanför palatset. Också jag var nu med bland skaran. Fönstret, som leder till balkongen öfver den största slottsporten, är igenmuradt, men plötsligen ses en murare med hammare inifrån bulta ner denna mur, så att tegelstenar och grus falla hoptals ned under balkongen. I den oregelbundna öppningen visar sig nu den nyvalde påfven i full skrud och ornat, med den påfliga tiaren på hufvudet och gifver med uppsträckta armar den apostoliska välsignelsen åt den inunder knäböjande myckenheten. Det blef derefter högljudda vivatrop, och jag hörde af de kringstående, som kände hvem den nye påfven var, hans namn, kardinal Mastai Ferretti, af greflig slägt. En skrynklig gumma, som stod bredvid mig, skrek med full hals, så ljudeligt hon förmådde, alldeles förtjust: »Quanto sei bello, o Santo Padre!» Och hon hade rätt; påfven hade ett särdeles imposant och värdigt utseende.

Rom i September 1846.

Hur upplyftande det ock må vara att i staden få beundra den påfliga grannlåten, går jag lika gerna ut i den stora majestätliga campagnan. Det är dit jag flyr, när jag tröttnar på lifvet på Corso; der är min betesmark, när skimrande flärd icke stillar min hunger. Att der betrakta, huru herden i det fridfulla solskenet vattnar sin

hjord, är för mig en skönare tafla än att se hela pastorsembetet omkring S:t Peters stol klippa sina får.

Vare det dock långt ifrån mig att säga, det icke äfven inne i Rom kan finnas bete. Endast att betrakta konstverk tror jag kan skänka större vinst, än man föreställer sig. Bilder kunna ibland visa ett ljust sammanhang der, hvarest vi förut sjelfva icke sågo annat än kaos och mörker. I konsten försöker menniskobarnet att leka skapare; det blef dock icke alla konstnärer gifvet att kunna säga: »Varde ljus!» Konstverket är liksom fönstret, hvarigenom vi kunna se djupt in i konstnärens böjelser och erfarenheter. Intentionen gifver åt allt sin innersta halt. Målaren kan också derföre omöjligt förhindra sig från att på sin tafla smeta fast och hänga ut i fria luften mycket af sitt inre. En sådan verklig personlighetsuppenbarelse är ock en så nödvändig beståndsdel i ett konstverk, att hvarest en sådan icke finnes, arbetet icke heller är konstverk. Fotografier, ehuru förträffligt imiterande föremålen, kunna derför aldrig betraktas vara konstverk, under det att blott ett utkast med blyertspennan kan vara ett högst betydande.

Rom i Oktober 1846.

Utan tvifvel måtte det i Rom dagligen ske flera anmärkningsvärda händelser, men här fins intet Aftonblad, som kan tala om dem, och hvad eljest talas om för närvarande, det rörer mest politik, »stöter på prosa och tillhör ej mig». Il Santo Padre är nu medelpunkten, till hvilken hela Italien ser upp, och det fantasirika folket liksom raglar i de många absurda föreställningarne om, huru hans helighet hädanefter må komma att handhafva sin makt. Tusen anekdoter äro gängse om honom och om huru han uppenbarar sig på tider och ställen, der

Bienes Monumentales de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

man minst väntat sig hans närvaro. Med ett ord: påfven går nu här, liksom i Tusen och en natt kalifen i Bagdad, Harun al Raschid. Här om dagen var det en stor fest, då den helige fadern fördes i triumf genom Corso. Det var rätt vackert att se, ty från allas ansigten strålade en uppriktig entusiasm. Sedan på aftonen blef det en präktig illumination med vaxljus och färgade lampor, blommor och gröna guirlander. Emellertid anses Kyrkostaten hafva blifvit en så riktig frihetens krut-tunna, att de romerska tidningarne äro förbjudna i Neapel och brefven härifrån derstädes öppnas.

I Fiano vid Corso har sedan långliga tider funnits en liten marionett-teater, som romarne kalla »gli Burattini». Det är ett slags folkteater, dit döttrarna smyga för att få skratta ut och den hederlige borgaren går för att snusa med sina vänner, få nys om otroliga bombastiska statshemligheter, på förhand snappa upp rykten om hvad som ännu icke tilldragit sig och famla efter ljus i den inhemska politikens mörker. Man njuter af att der få sitta och grina i mjugg, liksom inunder den påfliga stolen, och att utaf sqvaller och konversation om de dolda krafterna skapa våghalsiga gissningar om hela verldens ställning. Det moderna Roms romare äro lika roade af att skratta åt Cassandrinos burleskt gycklande påhitt som att försöka tyda hans befängda ironi. Cassandrino är en outtröttlig marionett i röd sammetsrock, strumpor och skor och pudradt hår med stångpiska; för resten en giftasvuxen herre af god familj, ganska välmående, men utan särdeles briljant hufvud, ofta utsatt för missöden så väl i sina många giftermålsangelägenheter som i andra historier. Intrasslad i ledsamma affärer med judar och procentare, anförtrodd delikata ambassader till utländska hof, eller oskyldigtvis fallen i händerna på röfvare, doktorer och åderlåtare, advokater och turkar, äro hans ställningar och förhållanden understundom så äfventyrliga och till och med rörande, att man nästan önskar, att han vore något annat än blott en marionett, ty man kan nu icke känna något riktigt medlidande med honom

och blyges nästan att röras af hans hemska motgångar. Dialogen är ibland qvick nog och åtminstone alltid så full med dristiga och genomskinliga anspelningar på sådant som skandalen skyndar sig att hviska om, att den lilla mörka lokalen derföre sällan är tom, utan ofta nog besökt af personer, både herrar och damer, som man knappt skulle vänta sig att få se der. Jag har sett Schnetz, direktören för franska akademien på Monte Pincio, gamle skulptören Wagner från Villa Malta, signor Benedetto Fogelberg m. fl. Men ehuru dessa ädla herrar understundom gå dit, är det derföre icke sagdt att ju icke pjeserna ibland kunna vara dumma. Alltid fins der dock en rolig gammalmodighet, och när gli Burrattini icke mera äro till, skall man kanske sakna dem.

P. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

Rom 1847.

Jag har varit litet opasslig, men är nu rask igen, så att den jordiska hyddan, åter renskurad och reparerad, är beqväm nog. — Prins Oskar har varit här omkring fjorton dagar. Vi blefvo en afton allasamman presenterade för honom. En qväll var han med sina kavaljerer och oss i en osteria af den vanliga sorten. Stället mörkt och oregelbundet, fantastiskt, tak och väggar liksom tapetserade med rök och spindelväf. Madonnan målad på väggen, — romerska lampor, — smala bord, — på långa träbänkar grupper af svartögda romare, liknande Fra Diavolos vänner, i spetsiga hattar, bondflickor i hvita slöjor, — och i flaskorna godt vin. — En annan dag voro vi med prinsen ute till Frascati. Plagemann hade rest dit dagen förut och arrangerat frukost. Det var vackert vårväder, sång och munterhet, och att Bellman, Movitz och Fredman också voro med, är helt naturligt. På eftermiddagen i solskenet red hela sällskapet, omkring tjugu personer, upp till gamla Tusculum,

men Cicero talade icke. Under ridten derifrån utför en hålväg hände sig, att min åsna stupade kullerbytta i sällskap med mig. Lyckligtvis skadade jag mig icke mycket, ehuru de andra, som kommo efter, icke kunde hejda sig, utan måste rida öfver mig. Men likväl svullnade mitt knä, så att jag måste gå och halta några dagar.

För närvarande äro rätt många svenskar här, ibland andra doktorerna Lundberg och Santesson, mag. Malmström, professorerna Tullberg och Svanberg från Upsala, baron K. Bonde, grefve Ehrensvärd, baron af Ugglas m. fl.

Rom 1847.

För nästan alla de palatslika villor, som finnas i och omkring Rom, hafva vi att tacka kardinaler. Många af dessa kyrkans prinsar tyckas hafva haft en verklig passion för att bygga eller åtminstone fästa sitt namn vid ståtliga byggnader, inneslutande dyrbara konstsamlingar och omgifna af storartade parkanläggningar. En ibland de praktfullaste är Villa Albani, utanför Porta Salara, hvarest ännu förvaras den stora och dyrbara samling af antika skulpturverk, som tillhörde den konstälskande kardinal Alessandro Albani på sjuttonhundratalet. Jag är förtjust af Villa Albani. Det är på ett sådant ställe som jag skulle vilja bo, och jag kan föreställa mig, huru Winckelmann har kunnat lefva här som i en glad dröm bland alla dessa ljusa klassiska imaginationer, så minnesrika och så fulla af skönhet. Ack, hur olikt är ett sådant ställe vanliga kungliga eller furstliga boningar, som antingen endast likna prålande teaterdekorationer eller äro fulla med bric à brac som ett klädstånd. Kardinal Albani ville lefva på ett annat sätt; han hade ingen kardinalska och kanske inga barn, han behöfde icke ge baler eller ogudaktigt tråkiga supéer. Men han hade understundom en liten god middag, med trefliga

vänner i förtrolighet omkring ett litet triklinium med gammalt vin, kaffe, likör och musik. För att få vara med i en sådan krets blef Winckelmann katolik, och om icke alla vilja gå så långt, skulle väl mången ändå tycka det vara roligt nog att bli kardinal.

Under mitt vistande här ha fyra af mina vänner blifvit katoliker, en dansk, en norrman och två svenskar. Man skall icke förhasta sig vid bedömandet af andras motiver, och derföre är jag långt ifrån att vilja klandra deras beslut. Jag önskar blott, att de icke måtte komma att ångra steget. Det är i synnerhet genom sin okristliga arrogans och förmätenhet, som den romerska stolen är för mig så motbjudande, och det är verkligen sorgligt, huru ofta man här i Rom måste se de skönaste symboler endast använda för att tjena menniskofunder och ett systematiskt, tyranniskt prestvälde. Förvrängning af sanning och rätt är alltid afskyvärd. Det är ledsamt att nödgas betrakta hvarje svart kaftan med misstroende, men ett sådant misstroende väckes lätt här i Rom, hvarest man icke kan undgå att så ofta se erkebiskopar och kardinaler spöka ut sig i kåpor, virkade af guld. Detta påminner mig om de skenhelige i Dantes Inferno, som släpa sig fram i tunga förgylda munkkåpor, så granna att de förblända —

»Di fuor dorate son, sì ch' egli abbaglia,
Ma dentro tutte piombo» —

men fodrade med bly och mer tryckande att bära än det tyngsta kors. Och i mitt lexikon stå skenhelighet och lögn på samma rad. Det är att försöka narra Gud och menniskor.

För någon tid sedan upptäcktes en sammangaddning, och sinnena började liksom jäsa. Om saken kommit till utbrott, så hade det nog blifvit svårt för oss litet hvar. De sammansvurnes afsigt säges hafva gått ut på att först genom brand, plundring och mord ställa till så stor fruktan och oreda som möjligt, och sedan i denna villervalla göra någon politisk statskupp eller reorganisation, som

P. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

det kallas. Vi utländingar hade nog dervid kommit att få sitta emellan, och det var väl, att saken blef upptäckt i tid, åtminstone uppskjuten. I följd af detta är ett nationalgarde inrättadt och beväpnadt. Mången vill likväl icke tro på en verklig tillvaro af någon sådan sammansvärjning, utan anser det endast hafva varit en invention för att skrämma vederbörande att lemna vapen i folkets händer. Emellertid har det till och med börjat talas om en qvinlig beväpning, och jag har sett en nyss utkommen plansch föreställande damernas blifvande uniform. Det blefve visst en trupp med många vackra amazoner; men hvad den egentligen skulle tjena till, vet jag icke, om icke till att uppehålla oordningen, — om det behöfs.

Öfver hela Italien käns det dock nu liksom oro i luften. Säkert förestå stora förändringar, och huru man än hoppas, att allt må aflöpa piano-pianissimo, utan allt för stora omstörtningar, tycker man sig ändå redan höra de första takterna af en ouverture, som kanhända blir ganska bullersam. När ett så lifligt folk som det italienska en gång *vaknar*, såsom det kallas, vore det väl ett underverk, om det icke i början skulle visa sig litet yrvaket. De sista dagarne har det också här i Rom på gatorna varit oroliga folkskockningar med fladdrande fanor och farliga rop. I söndags var påfven ute och åkte för att lugna sinnena hos sina välsignade undersåtar. Nationalgardet, som nyss är organiseradt, gör oupphörligt vakt, både natt och dag. Påfven har sett sig nödsakad att skicka alla sina andra trupper till Ferrara och Lombardiet. Vännen Plagemann är korpral, och Palm har äfven måst taga musköten. Jag också har varit här nog länge för att kunna vänta mig att bli kallad under vapen, och jag förutser svårigheten att undvika det ärofulla förtroendet att få gå och posta i en dragig portgång.

Rom.

Jag är just återkommen från en liten lustresa till Neapel med min engelske vän Thomas Smith, som bland sina landsmän går under namn af »the lively Smith», för det att han är så allvarsam. I stillaste vattnet gå ibland de största fiskarne. — Vi sökte oss i Neapel ett tyst och städadt hotell vid la Chiaja, utmed Villa Reale, hvarest S. blef så förtjust af utsigten från balkongerna, att han gjorde sig besväret att från djupaste afgrunderna i kofferten söka fram sin största operakikare. Också jag fröjdade mig öfver att åter vara i Neapel, och vi hade således ingen svårighet att öfvertala hvarann att försöka njuta ögonblicket. Det är någonting i Neapels solsken, som kan komma hjertat att hoppa i bröstet, medan i sjelfva luften fins liksom en sjungande ton, som utan lexikon förklarar hvad »dolce far niente» betyder. Och när man ser den ljusblå golfen, strödd med hvita segel, och känner igen sin gamle bekante, det rykande Vesuvius, eller utefter stranden ser Portici, Torre del Greco, Castellamare, Sorrento, kan det i minnet höras liksom ett eko af den förtjusande barcarolen, som börjar med »un sospiro» och slutar med »un sorriso». Jag vet hur mycket det påminner mig om första gången jag såg Neapel, för flera år sedan — och jag kan nästan begripa hvad Smith menar, då han säger, att han ibland tycker sig minnas hafva varit en fjäril i en halföppen törnros, när verlden icke var annat än ett stort blomsterfält i solsken och vårluft.

Vi besökte galleriet, besågo kyrkor och annat, som man visar främlingar, och gjorde utflygter åt flera håll. En afton voro vi på den dramatiska teatern, der man spelade en af Goldonis komedier: L'avvocato Veneziano. Goldoni är rolig och treflig, och man kan nästan tycka sig sjelf ha puder i håret och piska bak i nacken, stålvärja och knäbyxor och stora spännen i skorna. Il dottore är med, och snusdosan, hatten och käppen, Colombina och

P.C. Monumentos, Museos, Archivos y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

Arlecchino — det lekfulla tidehvarfvet, förgånget »per ritornar giammai». Det var den tiden, då Florindo var kär i Rosaura och då den glada kurtisen klättrade på juvelörhängena eller fladdrade omkring solfjädern, målad af Watteau; det var förr än zefirerna lagt sig tröga att snarka på prosaiska maskinvaror, och innan dialogens lekande ordspel klumpat ihop sig till en smutsig boll, att kastas endast med likgiltighet — pour passer le temps. Den gamla italienska komedien är rolig, ty den är munter på fullt allvar.

Likväl voro vi knappt, från den osiga teaterns puder och smink, ute igen i fria luften och på vår balkong i det klara månskenet under den höga majestätliga natthimmelen, med hela Golfo di Napoli och det slumrande Vesuvius framför oss, förr än Luna i sin glans kastade i skuggan signor Goldoni, med peruker, portchaiser och allt.

På morgonen beslöts att fara ut till Herculanum. Vid frukostbordet i hotellet träffade vi ett schweiziskt herrskap med samma mål. Våra vagnar följdes derföre åt, och huru hjulen rullade voro vi alla vid framkomsten till Resina liksom bekanta. Herrskapet var herre och fru med två unga damer. Herrn hade grått hår och glasögon, frun var fetlagd med ringar på fingrarne och grön parasoll. Den äldre af de unga damerna var blond, den yngre brunett. Det talades franska, men snart upptäcktes, att den ena unga damen kunde tala rätt flytande engelska, emedan hon vistats hela två år hos slägtingar i Skottland. Beskedliga och snälla menniskor, som hade öfvertalat pappa att göra en resa till Italien och som tyckte hela verlden vara »charmant».

Vi hade med detta herrskap en rätt rolig dag. Fornlemningarne studerades grundligt, och fast icke Winckelmann just var med, saknade vi honom icke; det var ändå en ganska angenäm promenad. På aftonen träffades vi igen vid bordet, då naturligtvis mycket omrördes af hvad som besetts under dagens lopp. Vår tids åskådningssätt lyste i bjerta färger, och emellan morgonen och aftonen

tycktes vara ett svalg af nitton sekler. Vi voro icke längre i ett grekiskt atrium, men i ett välmöbleradt rum, bland menniskor så moderna, att de till och med nästan tycktes sträfva efter att imitera mahogny-chiffonniererna i soliditet, politur och allt — somliga lådor tomma, andra fulla med grannlåt. Man måste tjuta med ulfvarne, så länge man är i skogen, och bland gentilt folk lära sig tala begripligt, fast detta ibland icke är så lätt.

I samma sällskap gjordes dagen derpå en utflygt till Torre del Greco för att bestiga Vesuvius. Först i vagn och sedan till häst uppför berget så långt som till Eremiten. Herrskapet Stempfli hade rustat sig med parasoller, guider och operakikare. Herrn och frun voro visserligen inga vulkaniska naturer, utan snarare af den öfvertygelsen, att det alltid vore bestämdt bättre att undvika svafvelrök och eldsprutande berg än att med flit kasta sig in i sådant; men döttrarna hyste andra åsigter, och otåliga att få erfara den nya sensationen af litet jordbäfning på svalnande lava, hade de lyckats öfvertala föräldrarne att krångla sig upp på berget åtminstone så högt som till eremitens koja. Att de unga damerna sjelfva hade i sigte ett sublimare mål, var dock icke svårt att gissa; åtminstone var det lätt nog att se, hur de rustat sig i snörkängor och grå strumpor för att vara beredda att i heta askan kunna sträfva uppför minst så långt som till brädden af den gapande kratern. Man sökte visserligen öfvertyga det gamla herrskapet, att berget alls icke var så brant som det nedifrån såg ut att vara, och det framkastades att Vesuvius i jemförelse med Alperna icke var stort annat än en liten eldsprutande askhög; men den gamle herrn vidhöll dock sin åsigt, att berget var ganska brant och betydande, under det frun fläktade med sin gröna parasoll och påstod bestämdt, att, äfven om hon kunde flyga, skulle det visst aldrig bli upp i röken på berget. Emellertid efter någon parlamentering gaf så väl hon som gubben efter för döttrarnas enträgna önskan att få följa med oss och de fotfasta guiderna, och vår lilla flock

Patrimonio Nacional de la Humanidad y Generalitat Valenciana
CONSELLERIA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

lemnade snart mamma och pappa qvar med eremiten och satte skrattande ut på vår branta stig och begynte det besvärliga klifvandet uppför.

Efter mycket spjernande och pustande och med mycket biträde, många påskjutningar och handräckningar af de solbrända karlarne kröntes till slut våra ansträngningar med framgång, så att vi efter en halftimmes arbete, flämtande, men förnöjda, nådde toppen.

Vi hade sträfvat, men stodo också nu högt i verlden. Det blåa hafvet med öar och bugter, det hvitskimrande, glada Neapel, vingårdar, olivskogar, bördiga fält och ett lysande fjerran med azurberg och med silfverskyar — allt beherskade vi ett ögonblick, allt var liksom vår egendom. Och himmelens hvalf var bygdt af genomskinlig eter, hafvet låg så klart som flytande kristall, och i solskenet spelade ett leende liksom ett minne af gyllene åldern.

Men det bullrade inne i berget. Vesuvius har nemligen fått sin verldsvida reputation och namnkunnighet för sin stora talang att under grufligt oljud och dån hosta upp lava och kasta glödande stenklumpar till en otrolig höjd, i skyar af askregn och svafvelrök, och att derunder tjutande, fräsande, skällande som Cerberus i en hemsk monolog härma Leviatan. Men det var den dagen ingen representation, och vi måste nöja oss med att endast betrakta teatern.

Vi hade kommit upp till brädden af kratern och kunde öfverskåda den bråddjupa försänkning, i hvilken hela bergets öfversta topp har liksom sjunkit in och nu bildar en förfärlig grop, en dödens dal, der förstörelsen utmattad ligger lefvande begrafven i den bleka askan. Vid ena sidan under tunga klippmassor, färdiga att störta in, gapar emellan de förbrända svarta klyftorna ett svalg, ur hvilket, liksom ur en flämtande strupe, mörka svafveldunster, underjordiska molu stiga upp ur dånet i de bottenlösa glödande afgrunderna, nere i jordens innersta. Och nerifrån djupet höras lossnade stenmassor ramla utföre och med dunder krossas i de trånga schakten, och

det är nästan som man kunde tycka sig följa med, tillintetgjord, men ändå lefvande, ohjelpligt sjunkande ned, som i en glödande brunn utan botten.

Nergången eller snarare nerflygten utför det branta berget i den djupa, lösa askan är derefter mycket munter; man sjunker ner i det fina mjöliga gruset ända till strumpebandet och glider vid hvarje nytt steg ett förvånande långt stycke på väg neråt. Våra damer flaxade på det sättet ganska muntert och modest och, som det tycktes, särdeles välbelåtna med sina små starka snörkängor och höga klackar.

Föräldrarne, som emellertid säkert hade haft tillräckligt af eremitlifvet på ett eldsprutande berg, visade sig mycket fägnade af att återse oss alla oskadda, men i synnerhet glada öfver att utan uppskof få begifva sig på återvägen till hotellet i Neapel.

Smith och jag deremot togo en liten vetenskaplig omväg för att undersöka de sedan sista eruptionen ännu icke svalnade lavafälten. Vägen sluttade beständigt neråt mot den vidsträckta soliga utsigten, och våra hästar trampade fram i sakta mak på en svart och knagglig stig, som på somliga ställen var temligen brant. Jag satt på min häst helt och hållet glömsk af vägens ojemnheter och sluttning, med blicken på Capri och Ischia långt utåt hafvet, när med ens hästen kom i en så oväntad sned ställning, att jag förlorade jemvigten, gled sakta öfver kreaturets hals och föll framstupa, direkte på hjessan. Hästen mycket bestört och förvånad öfver att finna sin ryttare ligga med benen i vädret framför sig, hade den artigheten att icke klifva på mig, utan nosade på ett deltagande sätt på min arm, liksom han skulle vilja känna på pulsen. Ehuru jag vid fallet i någon mån kunnat taga emot med händerna, hade hufvudet likväl blifvit så illa skrubbadt af den knaggliga lavan, att, när min stalldräng springande hunnit fram för att hjelpa mig, hufvudet så väl som händerna blödde rätt obehagligt. Smith skyndade äfven fram för att se hvad som händt, och sedan min italienske guide

Patrimonio Nacional de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

godhetsfullt ansträngt sig att med sina elastiska läppar suga ut allt ondt ur min skalle och derefter förbundit mig med en näsduk, kunde jag utan olägenhet åter sitta upp på hästryggen och rida tillbaka till Resina, der vi funno vår vagn, hvarefter vi snart igen voro på väg till vårt hotell vid la Chiaja i Neapel. Vid den sedan företagna inspektionen och undersökningen befans hufvudskålen icke mera spräckt och skadad, än att jag efter en smaklig middag kunde, visserligen doftande af eau de Cologne, men utan annan olägenhet, på qvällen följa med Smith till stora operan San Carlo för att höra Lucrezia Borgia.

Min spektakelhunger stillades nästan bättre dagen derpå. Efter att hela morgonen på museum hafva varit i sällskap med Jupiter och Apollo, Juno och Minerva, gick jag på qvällen till Teatro San Carlino vid Large del Castello. Från det sublima till det löjliga är blott ett steg, sägs det. Jag gick allena. Smith, i sällskap med en annan engelsman, hade farit på ångbåten ut till Capri.

Jag kom till teatern litet före spektakeltimmen, men åtskilliga personer funnos dock redan på de främsta bänkarne, och jag tog derföre plats litet bakom. Teatern är liten och i släpmundering, utan förgyllning eller festoner, men de hårda bänkarne äro icke dess mindre mera slitna än i någon skola. Ett stycke framför mig satt en medelålders man, som till min förvåning började, besynnerligt vriden, nicka åt mig mycket energiskt, utan att ändå vända kroppen, endast hufvudet på sned åt sidan. Misstag, tänkte jag; men mannen fortfor att nicka med ett så underligt, halft lidande, bedjande och vemodigt leende, att jag flyttade mig fram för att se hvad han ville. Hemligheten bestod i ingenting annat, än att denne min nästas rock-krage på något outransakligt vis hade fastnat på en krokig spik i bänkens ryggstöd, och mannens försigtiga vridningar och besynnerliga nödsignaler härledde sig helt simpelt från hans naturliga fruktan för den nya rockens totala ruin och förstörelse. Sedan med min hjelp allt

blifvit i ett ögonblick klareradt, försvann i det samma all hans mörka melankoli, och han tackade mig med rörelse. Det var ett uppträde nästan som när Androkles plockar törntaggen ur lejonets tass. Min nye vän var dock alls ingen lejonnatur; jag skulle snarare hållit honom för någonting litterärt, t. ex. en bokbindare, i fall böcker brukades i Neapel. Nog af, vårt vänskapsförbund räckte under hela ouverturen, ja fram i första akten.

På Teatro San Carlino fins Pulcinella alla aftnar i sällskap med sina fruntimmer, doktorn, Pantalone dei Bisognosi och de andra, alla lefvande och i lebensgrösse, med qvicka ben och ändå qvickare tungor. Pulcinella är alltid hvitklädd, en hvit blus, vida hvita byxor, hvita strumpor och skor, och en grå sockertopps-filtmössa på hufvudet. Halfmasken med den ofantliga näsan, borstad svart som med blanksmörja, döljer öfveransigtet, men hakan är fri, och naturligtvis tungan ändå mera.

Pjesen som gafs hette *Pulcinella pazzo d'amore* — galen af kärlek — med en intrig icke mycket invecklad, men eljest tillräckligt full af galenskap. Olyckan börjar med att han blifvit dödligt kär i en fångvaktares sköna dotter, som af sin stränga pappa hålles inom fäugelsemurarne så instängd, isolerad och bevakad, som vore hon verkligt en farlig statsfånge. Och farlig är hon också, åtminstone för Pulcinella. »I kärlek», säger den elake fransosen, är det alltid »un qui aime et l'autre qui se laisse aimer», och när ridån går upp, har det redan gifvits tillfälle för Pulcinella att få krångla åtminstone sin svarta näsa så djupt in genom fönstergallret i det mörka fängelset, att den sköna nästan börjat tycka det vara passande och comme il faut att visa sig litet förnärmad. Det dröjer dock icke mycket länge, innan hennes medlidsamma natur och hjerta bli mer och mer så eftergifvande, att den eldige älskarens hopp växer kolossalare, och fast han väl ännu icke kunnat vinna någon större ynnest än att så mycket han orkar få bita i jernstängerna, smakar redan detta så ljufligt och gör ett så förtjusande

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

intryck, i synnerhet på oxeltänderna, att han blir liksom helt och hållet kollrig i hufvudet, med sprittande spasmer ända ner i tåspetsen. Men sedan är det nästan tragiskt att se, huru han i sin förtviflan med all makt griper i gallret för att, ehuru fåfängt, försöka ruska sönder dess hånande förarglighet, eller huru han hårdnackadt bultar med hufvudet liksom med en murbräcka emot väggen, utan att vinna mer än att platta ner den gråa filtmössan öfver ögon och öron. Han vrider sina händer, han slår sig för bröstet, han flåsar och han stampar, han är pazzo d'amore. Men med ens slår han sig för pannan — en ljus idé — han klappar i händerna och storskrattar och ruskar på hufvudet åt sin egen dumhet, som icke redan från allra första början hade kunnat inse någonting så enkelt, som hur lätt det i alla fall kunde bli att komma den älskade nära; — han behöfde ju endast öfverfalla den förste han mötte på gatan, och polisen skulle nog sörja för resten. Han gnuggar händerna förtjust och belåten med sitt stora geni, färdig att utan uppskof gripa verket an.

Detta är introduktionen till dramat, i hvilket man sedan följer Pulcinellas öden och invecklingar i många trassliga äfventyr och ser honom ofta nära att blifva knipen och gripen, men i den förhoppningen alltid grymt sviken, till dess han slutligen såsom den sista resursen lägger sig på lur för att skjuta den förste han ser komma. Skottet smäller, och mannen faller — tablå, stor uppståndelse, skrik, oväsende och hotelser —, under det att den numera högt belåtne och öfverlycklige Pulcinella hoppar af glädje, emedan han nu åtminstone tror sig vara säker att blifva införd i fängelset. Polis anländer också verkligen i stora skaror, med långa rader af skrifvare och advokater, domare, soldater och fångvaktare, och man är just färdig att knäppa handklofvarne på den förtjuste Pulcinella och öppna fängelseporten, när — o ve! — den ihjälskjutne mannen igenkännes vara ingen annan än den fogelfrie store röfvaranföraren Fra Diavolo, och Pulcinella

derföre i stället för den efterlängtade arresten nu endast vinner allmänhetens entusiastiska beundran och tacksamhet. Man hugger just tag i hans ben och vill bära honom derifrån i triumf, när fångvaktaren, seende honom i en så ärorik glans, icke längre lägger hinder i vägen för hans förmälning, och den vackra sedemålningen afslutas med ett dundrande kalas och lysande bröllop, med qvickfotade brudtärnor, dansande under kransar och guirlander, alla täcka, men ingen så charmant som bruden sjelf, numera fru Pulcinella.

Hvarefter vi torkade oss i ögonen och gingo hvar och en hem till sitt.

Rom i Februari 1848.

Då jag tänker på, huru långt efter i konstafseende vi ännu äro hemma, kan jag känna det som en pligt att ställa mig i leden med dem, som kämpa för, att vi icke måtte blifva ännu större barbarer i det fallet än vi redan äro; men jag mins då det förfärliga ordspråket: en fluga gör ingen sommar. Det är solskenet, som gör flugan, och icke flugan, som gör solskenet. Man säger, att skön konst är kulturens blomma, men jag vill knappast tro det, ty om det är sant, står det illa till med kulturen i Sverige. Vi hafva ännu ingen fosterländsk skön konst, och nästan ingen känner behof deraf. Klimatet kan ingen ändra, men »det låg ett solsken öfver Gustafs dagar» — och hvarföre är det nu så mulet, att mången blomma vissnar i knoppen, så mörkt och dimmigt, att knappt en enda fluga vaknar? Mycket vore att säga om detta — men jag ser en attendant hellre ut genom fönstret på Italiens himmel och det härliga landet, och det tyckes mig, som om mina fötter sloge rot på sjelfva stengolfvet i min lilla vindskammare, fast jag nog känner, huru hjertrötterna ändock aldrig kunna ryckas från fäderneslandet.

Monumentos de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

Rom i April 1848.

I backen upp till Porta Pinciana, litet ofvanför Villa Malta, som förr egdes af Byström, men nu tillhör konungen af Bayern, ligger ett gammalt kloster, som kallas San Isidoro. I detta kloster är inhyst en afdelning irländska gråbröder, franciskaner (minores) eller så kallade reformerade klosterbröder (observantes). Lister hade flere intima bekanta och vänner bland dessa munkar, som allasammans voro hans landsmän, glada och trefliga irländare, och han gjorde derföre icke sällan besök i klostret. Jag kom på det sättet också att gå dit ibland och blef, ehuru protestant, alltid der emottagen med hjertlig vänlighet. De fleste af munkarne voro unga och muntra. De äro iklädda grofva grå kåpor utan capuchon, med rep om lifvet, skägglösa och rakade på hjessan, der endast liksom en krans af hår är qvarlemnad, och barfotade, men med sandaler. Med Lister gick jag stundom dit om söndagarne till middag. En sådan klostermiddag är rätt egendomlig. Munkarnes refectorium är ett långt hvitlimmadt rum, utan alla ornamenter. Utefter långväggarne stå träbänkar och framför dem långa bord. Vid salens öfre ända är en platform med ett bord, bakom hvilket priorn eller, som han i detta irländska kloster kallas, father guardian har sin plats i en tung länstol. Lister och jag fingo äfven sitta i länstolar, en på hvardera sidan om priorn. Munkarne kommo in i procession, och när alla hade satt sig, ringde priorn i en liten klocka, som stod framför honom på bordet. Då inträdde ett par äldre och fetlagda tjenande bröder, som, att döma af deras långa skägg och drägt, förmodligen voro kapuciner; de buro på stora brickor maten, som delades ut, så att hvar och en fick sin portion soppa och kött och en liten flaska vin. En fryntlig kapucinermunk hade emellertid satt fram samma slags anrättning för priorn och oss vid det öfversta bordet, och det spisades i tysthet, till dess en munk syntes

i ett slags glugg på väggen och började läsa högt på latin, som det tycktes ett kapitel ur någon obegripligt tråkig helgonlegend. Matvarorna voro tillräckliga och bra kokade, utan att kunna kallas läckerheter. Mot middagens slut ringde priorn, och en skäggig munk närmade sig honom vördnadsfullt. Efter en tyst hviskning bugar sig munken djupt och aflägsnar sig. Efter en liten stund återkommer han med en i dammig spindelväf insvept intressant butelj, hvilken han bär med nästan lika öm aktsamhet som en amma sitt lindebarn. Vår fromme priors fridfulla blickar ljusna, och med den välvilligaste min fyller han i våra glas och sitt eget, och hvar och en smuttar i tysthet, utan att på vanligt verldsligt sätt förråda sina känslor. Lister vänder sig bort med serveten vid munnen och stjäl sig till att smacka med läpparne, under det att priorn är så god och sakteligen upplyser mig om vinets namn, födelseort, förmodade ålder och öfriga titlar, nästan med samma förnöjelse, som om han presenterade en god vän. Jag kunde tydligen se, hur munkarne vattnades i munnen, men icke en enda droppe af det rubinklara vinet kom dem till godo, ty huru priorn nickade till oss, blef buteljen snart tom, ja torr.

Efter middagen följdes Lister och jag till father guardians rum, dit äfven några af elit- och favoritmunkarne voro inbjudna. Der vankades kaffe och likör, till dess priorn sjelf drog sig tillbaka i sin inre cell för att meditera i stillhet. Vi öfriga gingo i stället ner i klosterbiblioteket, hvarest åtskilliga andra lefnadsglada munkar voro församlade, sträckande sig i beqväma länstolar omkring det öppna balkongfönstret, en och annan med en smaklig cigarr i munnen. Då hade man nästan kunnat tro sig vara ibland husarofficerare, förklädda till munkar, och Lister, som kände till deras respektive genealogier, förtrodde mig, att åtskilliga bland dem voro till och med af den högre irländska adeln. De lära således kunna betraktas såsom ett slags kyrkans kadetter. Pergamentsfolianterna omkring väggarne i detta dystra klosterbibliotek

JUNTA DE ANDALUCIA P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife CONSEJERÍA DE CULTURA

sågo ut, åtminstone på ryggen, att icke innehålla någon just särdeles lättsmält litteratur, utan snarare i sina bruna skal mången teologisk nöt, svår att knäcka. Också tycktes de högre sanningarne, jag menar dem som funnits på de öfre hyllorna, vara helt och hållet dolda i sekelsgammalt dam, och man kan vara säker på, att de nuvarande husarmunkarne alls icke tänka på några eröfringsforskningar i den riktningen. Från balkongen kunde vi se, huru somliga af de andra andlige under tiden voro nere i trädgården och roade sig med att kasta boll, uppskörtade och barbenta eller i skjortärmarne.

Samma orden har ett filialkloster i Sabinerbergen, der man tillbringar en tid på sommaren och hösten. Jag har blifvit ombedd att komma dit ut, och det kunde kanske blifva komikt nog att bo der ett par veckor.

Rom i April 1848.

Våren är kommen i hela sin prakt, allt lifvas, allt vaknar, och till och med folken börja att gnugga sömnen ur ögonen och sträcka på sig, — kanske det snart blir annat. Man börjar vädra de gamla kröningsmantlarne, och de som äro allt för murkna blåsa sönder. De sista veckorna hafva varit bullersamma äfven här. Först karnevalen (då jag roade mig rätt bra); derefter uppploppet utanför österrikiske ambassadörens palats, Palazzo Venezia, då man ref ner vapensköldarne och sedan brände dem å båle på Piazza del Popolo; slutligen krigets utbrott i Lombardiet och alla trupprörelser äfven härifrån. Vacker lista!

Vi äro således som i den babyloniska förbistringen, och om jag hade penningar, tror jag att det skulle vara så godt att fara härifrån. Det börjar bli otrefligt i Italien. Man hör icke talas om annat än krigsförklaringar, revolutioner, konstitutioner, tradimenti, mord och ledsamheter. Dofva

rykten om folkupplopp och tillämnade plundringar. Påfvens trupper äro skickade norrut, och emellertid blir populus romanus med hvarje dag mindre att lita på. För att förhindra befarade oordningar och blodsutgjutelser har den lugnare och mera anständiga delen af Roms befolkning bildat sig till ett slags nationalgarde, »guardia civica», och tagit vapen i händerna. Äfven jag har fått ett gevär med bajonett och en sabel och måste göra tjenst ibland. För ett par veckor sedan såg det rätt bekymmersamt ut. Stadsportarne stängdes, kardinalerna arresterades, och vi utposterades öfverallt med skarpladdade gevär och patronköken fulla med skarpa patroner. Man bär icke sådan konfekt på sig, som om det vore bröstsocker. Alla så kallade linietrupper äro på väg till Lombardiet, och nationalgardets vaktgöring kommer derföre nu så mycket oftare på för hvar och en. I förgår var jag ett dygn på vakt vid det stora fängelset. Alls icke någon förnöjelse. Det är nedslående att se så mycket elände och ohygglighet på samma gång och på så nära håll. Bofvarne äro emellertid numera spaka nog, sedan nyligen ett par nationalgardister måste sätta sig i respekt genom att skjuta skarpt på dem inne i arresterna. Sedan de sett, att sådant numera går an och säkert vid första tillfälle med god smak blir repeteradt, stå de som tända ljus. Fängelset är beläget vid Lungara, på andra sidan om Tibern. Det är en stor fyrkantig byggnad, rundt omkring innesluten af en hög mur med temligen lång utsträckning. I hvartdera hörnet af denna fyrkant står utanför en skildtvakt på post. Jag hade vakt der i ett hörn, ett par timmar, midt i natten. Man skulle ropa ett ord till kamraten i nästa hörn, som svarade och sedan i sin tur ropade vidare till vakten längre bort. Det var således icke lätt att somna. Medan jag stod på det viset och nyss hade ropat, kunde jag i mörkret skönja en gestalt smyga sig fram, som snart tilltalade mig. Det var ett välklädt fruntimmer, som det tycktes mig i sorgdrägt och med svart slöja. Utan lång inledning gaf hon till känna, att hennes man blifvit häktad och insatt i fängelset, och bön-

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

föll på det mest bevekande och hjertrörande sätt, att jag måtte tillåta henne ropa hans namn, så att hon derigenom möjligtvis skulle kunna få visshet, om han ännu funnes qvar der i fängelset eller blifvit flyttad och afförd till Civita Vecchia. Jag var beskedlig nog att låta henne få ropa »Antonio». Klockan var 2 på natten, och det var tyst rundt omkring, så att jag tydligt kunde höra hur det svarades någonting från ett af fängelsets gallerfönster. Min svarta fru blef deraf mycket lifvad och började ropa en hel ramsa. Detta dock icke på italienska, utan på någon obegriplig argot, hvarföre jag också på ögonblicket körde bort henne och således afbröt all vidare konversation eller konspiration. Hur den mörka sammansvärjningen slutade, vet jag derföre ingenting om. Jag tyckte blott det vara min pligt att för ögonblicket upprätthålla påfvens vacklande tron och det romerska rikets bestånd.

Rom.

Vägg om vägg med mig bor en engelsman eller rättare irländare, father Francis Mahony, rudbrusig och med tunt grått hår på hjessan, svartklädd och katolsk prest, men derföre icke särdeles helig. Han har lefvat länge i Paris som litteratör och varit intim med Béranger, hvars visor han öfversatt på engelska. Som författare skrifver han under namn af Father Prout och har rykte. Det är en fint bildad man, med klassisk lärdom och naturlig qvickhet, så att jag trifs särdeles väl med honom och lockar gerna fram hans humoristiskt satiriska utfall och historier. En tid trodde jag honom vara »de societate Jesu», men det var ett misstag. I hans rum fins det ständigt en betydlig samling tomma vinbuteljer, som dagligen ökas med andra, somliga undersätsiga, somliga långhalsiga, så att jag i början förmodade, att han undergick någon egendomlig brunnskur, men detta var äfven ett misstag. Lister, som ofta besöker

både father Mahony och mig, säger att gubben aldrig klagar på sin helsa.

Med dessa herrar var jag en afton på Teatro Metastasio, der det för närvarande fins en ganska utmärkt skådespelartrupp. Utom Adelaide Ristori och hennes bror uppträda der äfven Gattinelli och Gustavo Modena. Det var egentligen för Modenas »declamatorium» ur Dantes Divina Commedia (Inferno) som vi gingo dit. Scenen föreställer en vild skog. Dante i sin röda fotsida drägt kommer tankfull och tyst emellan stammarne, sätter sig på ett stenblock och skrifver i sin bok, börjar sakta läsa de sista raderna, till dess inspirationen småningom flammar upp, så att han snart står liksom midt inne i sina visioners eldsluft. Modenas uppträdande såsom Dante är af en alldeles hänförande och oöfverträfflig värdighet, och man lyssnar till det klangrika, mäktiga språket med stigande förtjusning, under det inbillningen skakas och förfäras af de gigantiska tankarnes majestät. Det är som öppnade sig dödens dal och man såge en procession af kolossala vålnader och spökelser ur en bottenlös andeverld. Aldrig rördes min inbillning af ord kraftigare. För den inre blicken växer ett slägte upp, lefvande och glödande af passion, men liksom af brons eller smält jern, — mäktiga varelser som andas i en »aria senza tempo tinta».

Men det är för rikt för att mottaglighetsförmågan dermed kan härda ut mer än en kort stund; det är för kraftig föda för oss vanliga dödlige. När ljuset är för starkt, bländar det, så att man söker skuggan.

Här om dagen satt jag och pratade med Lister i min studio, men aldrig har jag mera obehagligt blifvit afbruten. Hela rummet började med ens vagga fram och tillbaka, så att man kunde tro sig vara om bord på ett skepp, taflorna slängde fram och tillbaka på väggarne, och dörrarne öppnades af sig sjelfva, — det var jordbäfning. Mållösa sprungo vi upp från våra stolar, kastade blickarne upp mot taket, som tycktes vilja störta in öfver oss, och rusade derefter i ögonblicket ner för trappan och ut på gatan. Ur alla por-

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

tar framstörtade menniskor, yra i hufvudet, och det var skrik, villervalla och spring, men tankarne stodo stilla och liksom förlamade. Alla tycktes hafva blott den föreställningen, att de höga husen stodo färdiga att ramla öfver oss, och att vi allasammans vore på stor begrafning, så att säga. Jag skall icke snart kunna glömma, hur man då kände sig alldeles hjelplös. Åskan hördes djupt nere under jorden och dog bort liksom i en dof suck; man såg sig omkring liksom yrvaken; de gamla grå tegelmurarne hade kanske remnat, men likväl icke ramlat ännu. Då icke vidare någon skakning förnams, antog man så gerna all fara vara förbi, torkade svetten ur pannan och smög sig upp efter sin hatt, för att igen gå ut, för ro skull, till någon mera öppen plats. Hela qvällen hördes icke heller mera något buller nere i jorden, utan allt förhöll sig tyst och stilla, till allas nöje och belåtenhet.

Rom i December 1848.

Man skall vara gammal sjöman för att rätt trifvas bland svallande vågor, och jag är det icke. I flera afseenden har det på senare tiderna här vuxit upp omkring mig hvirfvelvindar och stormilar, som jag hvarken kan eller vill beskrifva. Nog af, min tanke hvilar ofta med välbehag på den dag, då jag kan få fara in genom Hornstull eller stiga i land vid Riddarholmen och få omfamna dem, som äro mig kära. Jag vill icke dölja det, — när jag nu mången gång tänker på det stilla fredliga familjlifvet i Sverige, med sin hjertlighet, är det liksom en len hand skulle smeka mina brinnande kinder, och mina blickar falla på — kappsäcken.

Res! Hvad är det som håller dig qvar? säger du nu visst, men jag tiger. Det ser dock ut, som om allt här småningom skulle trassla in sig i ett sådant virrvarr, att

det kunde vara så godt att vara ur det. Emellertid — att se folksamlingar och höra rykten af alla möjliga färger, både röda och svarta, det kan man vänja sig vid, liksom vid mycket annat, och sitta qvar i sin studio och måla ganska fredliga saker, åtminstone ur inbillningen.

Ibland de olika rykten, som du förmodligen hör om Rom, skall det måhända intressera dig att få några ord direkte från mig. Det har verkligen varit några svåra dagar. Grefve de Rossi blef ihjälstucken af ett stilettstygn i halsen. Det skedde i trappan uti palatset la Cancelleria, hvarest la Costituente eller deputeradekammaren har sina sessioner. Grefven hade just stigit ur sin vagn och hunnit midt i trappan, när han omringades af några karlar och i ögonblicket fick ett stygn på venstra sidan i halsen, öfver nyckelbenet. Det var midt på dagen, men mördarne blefvo ändå icke arresterade. Han förmådde stappla några trappsteg, men föll framstupa och blef buren upp i rummet utanför den stora sessionssalen, i hvilken de deputerade voro samlade under presidium af prins Lucien Bonaparte. Händelsen gjorde naturligtvis der inne ofantlig sensation, men kammaren voterade icke dess mindre dagordningen, och ingen af de deputerade vågade ens att gå ut och betrakta liket, förmodligen af fruktan att utsätta sig för ett liknande öde. Detta kan verkligen tyckas vara en föraktlig feghet.

Grefve de Rossi betraktades såsom en utomordentlig statsman och var påfvens premierminister, just nu sysselsatt med att reorganisera Kyrkostatens verldsliga regering i en mera tidsenlig och liberal anda, likväl så mycket som möjligt i öfverensstämmelse med kyrkans fordringar. Omständigheterna vid hans mord äro ännu insvepta i ett så mystiskt mörker, att det icke är lätt att gissa, hvilket parti det ohyggliga brottet bör tillskrifvas, i synnerhet som polisen håller sig stilla och nästan tyckes vilja nertysta hela saken. Ja, om aftonen samma dag fraterniserade pöbeln med polisen, med carabinierer, gendarmer, linietrupper, och det var facklor, fanor, musik och sång på alla gator.

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA
JUNTA DE ANDALUCIA

Senare på natten visade sig någonting högst ovanligt i Rom, nemligen hela himmelen liksom flammande i ett briljant rosenrödt norrsken. Alla gator voro fulla med folk, som betraktade detta fenomen, och jag hörde på många ställen vidskepliga uttydningar, att det icke var någonting annat än »sangue di Rossi». Dagen derpå tågade folkhopar till Monte Cavallo och skickade upp till påfven en deputation, fordrande en förändrad ministèr. Pöbeln lärer hafva varit så pockande och närgången, att schweizergardet gaf eld från fönsterna. Massan blef ursinnig och rusade hem efter vapen; man ville sätta eld på palatset och riktade kanoner mot hufvudingången. Jag satt och målade, men märkte snart att någonting allvarsamt var å färde, såg folket springande upp till Quirinalen, ungefär som till en eldsvåda. Jag följde derföre med och hörde endast sägas, att man slogs uppe omkring Monte Cavallo. Gatorna blefvo snart fulla med folk, så att det icke var möjligt att komma långt fram; men jag såg, hur pöbeln hade trängt in uti husen midt emot det påfliga palatset och att man sköt ifrån alla fönster, till och med uppe ifrån taken. Denna gevärseld fortfor ungefär en timme, emellan kl. 3 och 4 på eftermiddagen. Det lärer hafva fallit kulor in i påfvens rum, medan hans helighet sjelf befann sig der. En hög prelat, monsignor Palma, en man utmärkt så väl för ren vandel som för stor lärdom, påfvens privatsekreterare och vän, blef olyckligtvis skjuten genom hufvudet, under det han vågade sig fram till ett af palatsets fönster. Det slogs generalmarsch på alla gator, hela nationalgardet stälde sig under gevär, alla bodar tillslötos, icke ett kaffehus fans öppet, stadsportarne voro stängda, och hela staden befann sig i en rätt ruskig spänning.

Detta räckte till kl. 8 på aftonen, då det sades att en ny ministèr hade blifvit bildad. Glädjeskott, hurrarop, illumination och klockringning till sent på natten. Under all denna villervalla flydde emellertid flere af kardinalerna, förklädda.

Dagen derefter hade staden åter ett någorlunda lugnt utseende, fast en mängd rykten korsade hvarandra angående en befarad väpnad intervention från något håll. Man fruktade, att österrikarne skulle komma, man talade om att provinserna marscherade emot Rom, att neapolitanarne voro på väg etc.; prester vågade sig icke ut på gatan annat än förklädda till annat folk, och hvar och en såg snedt på sin nästa.

Så gingo några dagar, tills man en vacker morgon, vaknande och stickande ut hufvudet som snigeln ur skalet, fick höra, att sjelfve Pio nono i nattens tysthet hade lyckats komma undan, förklädd, och i sällskap med bayerske ministerns fru, grefvinnan Spaur, i flygande fart begifvit sig åt neapolitanska gränsen. Naturligtvis åter igen ny oro i sinnena, och ingen såg längre än handen framför sig. Allt berodde nu på, att ordningen icke på det allra minsta sätt blef störd. Det var en Guds nåd, att staten i dessa dagar icke lossnade i alla sina fogningar. Påfven hade rest till Gaëta, en fästning på kusten emellan Rom och Neapel. Emellertid är Rom ännu så fullkomligt lugnt, som om ingenting förefallit. Teatrarne äro fulla med folk om aftnarne, och man timrar och smider och bygger som förr. På denna punkt befinna vi oss för närvarande, men det är svårt att gissa, huru allt vidare utvecklar sig. Somliga tala om en provisorisk regering, under det påfven sitter på fästningen; andra till och med om republik, utan omsvep. Men i detta politiska virrvarr blandar jag mig naturligtvis alls icke, utan håller mig derifrån, som om det vore gula febern. Ungefär en gång i månaden måste jag visserligen göra vakt, när turen kommer, men detta är endast som ett slags själavandring: jag menar, att jag då känner mig icke annorlunda än som en inkarnerad brandvakt med skyldighet att vaka öfver dem, som slumra i leende drömmar. I början af denna månad var jag på vakt inne i Castel San Angelo, Engelsborgen, som nu äfven är besatt af hin håle, d. v. s. na-

P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
JUNTA DE ANDALUCIA
CONSEJERÍA DE CULTURA

tionalgarde i sällskap med hans helighets linietrupper och artilleri. En sådan blandad besättning och garnison är en våghalsighet just nu, och jag och mina vänner hade också icke mer förtroende till kamraterna, än att hvar och en af oss om natten sof på sitt skarpladdade gevär. Jag var glad att komma ut derifrån igen.

Rom i Januari 1849.

Herden är ännu icke återkommen till fårahuset. Emellertid proklamerade fåren för några dagar sedan la Costituente Italiana eller en kongress af det suveräna folket. Det är i grunden ett godt och beskedligt folk detta suveräna folk, som jag önskar allt godt; men de äro barn i många fall, gå ännu i kolt och få också troligtvis smaka mången risbastu, innan de lära sig mores. Man kan dock icke undra på, att de äro otåliga och ej längre vilja vara endast skoputsare åt det högvördiga presterskapet, hvartill de hittills varit dömda af den öfriga katolska kristenheten.

Fjerde dag jul om aftonen hände mig det missödet att på la Scalinata (spanska trappan) blifva öfverfallen af fyra illgerningsmän. Klockan var nyss slagen 9 och jag på väg ner till min aftonvard hos Lepre. Det var mörkt och regnade smått, och jag gick insvept i min gamla slängkappa, då man i hast rusade på mig, fordrade min börs och klocka och satte knifvar och stiletter på min strupe. Det var icke tid att resonnera, utan jag tog upp och gaf dem hvad jag hade af silfvermynt — ett par scudi inalles. Klockan hade jag icke på mig. Under denna parlamentering hade hatten fallit af mig, utan att jag i hastigheten gaf akt derpå, förrän jag redan var kommen ifrån röfvarena några steg utför trappan. Då jag märkte det, gick jag upp tillbaka och bad dem gifva mig igen hatten,

hvilket de äfven gjorde; de togo till och med upp den från marken och räckte den åt mig ganska artigt, men min kappa behöllo de. Likväl kan jag skatta mig lycklig att hafva kommit ifrån detta sällskap för så godt pris, ty kappan var gammal och genomskinlig. Att på det sättet i hast få se hvassa knifvar omkring halsen på sig är ändå, jag måste tillstå det, ganska obehagligt.

Men sådant händer icke alla dagar, och det är snart glömdt. Mera värd att minnas är den osteria, som vi upptäckt på Monte Palatino, i ett hvalf på de gamla kejsarpalatsernas ruiner, der man i sorgfritt och förtroligt glam kan sitta kring några fogliettor förträffligt vin, med några blad söt salad och skinka och med den härligaste utsigt öfver Forum, triumfbågarne och Capitolium, allt förgyldt af en leende sol, sjunkande i glödande purpurmoln, och hvarest man derjemte understundom kan få se Roms döttrar, fagra under ögonen och äfven öfver ögonen, och ögonen sjelfva det fagraste af allt. Ack, och likväl reser jag snart — ty jag måste.

JUNTA DE ANDALUCIA
P.C. Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA